

מראי מקומות- בכורות ל'

שגנב וטבח ד' וה', הרי מיד בשעת גניבה הרי הוא נחשב למומר לכל התורה כולה, וא"כ ממילא שחיתתו אינו שחיטה, ושוב פטור מתשלומי ד' וה'. ותי' א' דמייירי שגנב וטבח בב"א, דהיינו שגנב ע"י הטביחה, ובשעה שנעשה מומר הוי שחיתתו שחיטה, כמש"כ **תוס' בחולין** (יד.), וא"כ בכה"ג שפיר יתחייב בד' וה'. ב' הנחת הפנים יפות בהק' אינה, דאף ר"מ לא אמר דמי שעבר עבירה בפעם א' חשוד על כל התורה כולה, אלא דמי שהוחזק באותה עבירה חשוד על כל התורה כולה (וכש"כ דלא נעשה מומר אם עבר פעם א'), והביא שכן כ' **רש"י** לקמן (ל"ו), וא"כ ודאי שייך להתחייב בגנב וטבח, היכא דעדיין לא הוחזק בגניבה.

(ה) **הגר שקיבל עליו דברי תורה, אפי' נחשד לדבר א', הוי חשוד לכל התורה כולה- ע' בחק נתן דכ' להסתפק אם דין זה הוא רק לר"מ, דס"ל דחשוד על דבר א' חשוד לכל התורה כולה, או אפי' רבנן מודים בכה"ג. וכ' דחפשו ולא מצא דין זה בהרמב"ם, וביאר שהוא משום דס"ל להרמב"ם דחכמים חולקים גם כן על דין זה, וכיון דפסק לענין ע"ה דחשוד על דבר א' אינו חשוד על הכל אם קיבל עליו דברי חבירות, ה"ה לענין גר. אבל היפה עינים כ' דמשמע דבזה החכמים מודו, והיינו משום דכיון דלא ה' לו חזקת כשרות מעיקרא, א"כ כיון דחשוד על דבר א', חושדים אותו על הכל. וע"ע בשטמ"ק (ד) שגרס "וגר שקבל עליו דברי תורה ונחשד לדבר א' ואפי' חשוד לכל התורה כולה, הרי הוא וכו', ולדבריו יצא דכל חידוש דין זה הוא לענין דקידושיו קידושין, ואי"ז ענין כלל לאם חשוד לדבר א' הוא הוא חשוד גם לדברי אחרים.**

(ו) **והרי הוא כישראל מומר- הק' הראשית בכורים, א' למה הרי הוא כמומר, נהי דחשוד, אבל חשוד ומומר תרי דברים הם. ב' למה צריך לחדש דקידושיו קידושין, הרי אי' ביבמות דאפי' אם חזר לסורו לגמרי הרי הוא כישראל מומר, וכש"כ אם רק חשוד. ותי'**

(א) **החשוד על השביעית אינו חשוד על המעשרות- פרש"י, ואין צריכין לעשר ודאי אלא דמאי. והק' בתוס' רעק"א, הא גם אם חשוד על המעשרות אינו מעשר ודאי אלא דמאי, דהא רוב עמי הארץ מעשרין הן. ובהגה"ה שם צידד דאם חשוד על המעשרות, אפשר דשוב לא אמרי' דרוב עמי הארץ מעשרין הן לגבי', ולכן מעשרין בתורת ודאי, ומברכין על הפרשתו. עוד הק' המרומי שדה על רש"י, הרי לכא' מבואר בהגמ', וכ"כ תוס', דמתני' לא מיירי בטבל, אלא במעשר שני דבא ליתן בתורת חולין, ומה ענין זה לענין הפרשת מעשרות כלל. ותי' דהי' ק' לרש"י לשון "מעשרות", דלא משמע דמיירי רק במעשר שני, אלא הכוונה לכלול בין מעשר שני ובין טבל למעשרות. והי' פשוט להגמ' החומר שיש בטבל על שביעית, שהרי יש בה חיוב מיתה, ולכן לא הי' צריך למצוא טעם אלא לחומר מעשר שני על שביעית. וגם להיפוך, הי' פשוט שיש חומר של שביעית על טבל, שהרי טבל יש לה תקנה להפרישה, אבל אי"ז שייך במ"ש.**

(ב) **זה הכלל- העיר התוס' יו"ט, דלכא' לשון זה ק', שהרי אין כלל זה כולל מה שהי' נשנית במתני' מעיקרא, אלא דין חדש הוא, ומה שייך זה לשון זה הכלל, וע"ש מש"כ בשם הפיה"מ להרמב"ם.**

(ג) **מתני' כשראינוהו שנוהג בצנעא בתוך ביתו- כ' הצאן קדשים דלפי ר' אילעי יצא דצריכין לפרש רישא דמשנתנו כן ג"כ, דהיינו דמה דאמרי' דמחמור לחמור אינו חשוד, היינו דוקא כשראינוהו, דהא אפי' מקל לחמור חשדינן היכא דלא ראינוהו. וגם יצא דמחמור לקל חשדינן אפי' היכא דראינוהו שהי' נוהג בצנעא בהקל בתוך ביתו, דכיון דסכ"ס חשוד על החמור, לפיכך יש לחושדו על הקל ג"כ.**

(ד) **ר"מ היא דאמר חשוד לדבר א' חשוד לכל התורה כולה- ע' בשו"ת בית יצחק (שמלקס, יו"ד ח"א, סי' ל"ה, ג'), שהביא מה שהק' הפנים יפות, דלפי ר"מ מה שייך לחייב מי**

משום לפני עור. ולפי"ז שפיר יש נפק"מ במה דנאמן לענין נטילת ידים, דשוב מותר לחבר ליתן לו לחם לאכול.

(י) **למשקין שלשים יום- פרש"י**, שאם קיבל עליו דברי חבירות עד ל' יום מהמניין ל' מכאן ואילך בטהרות משקין, וכו'. ועוד פי' דעד כמה מקבלין היינו דאם נהג מתחלה בצנעא בתוך ביתו, אז מקבלין אותו מיד, ועד כמה ינהג, וכו'. והעיר **בהערת להגרי"ש** על פי' ראשון של רש"י, הרי לכא' משמע דאף דלא קיבל ע"ע דברי חבירות לזמן מוגבל, מ"מ נאמן אף אח"כ, ודבר זה אין לו הבנה. ולכן ביאר הגרי"ש דודאי כוונת רש"י שיקבל עולמית, אלא שאנו רואין אותו שנוהג כן ל' יום וכו', דהיינו ע"פ מה שלמד מהם דיני חבירות, ומה המעשה אשר יעשה. אבל בפי' ב' ברש"י פי' דרואין אותו נוהג בצנעא קצת דיני חבירות, דהיינו רק מה שידע, דעדיין לא למד כל דיני חבירות.

(א) **אתי אמרי ל' לר' יהודה ור' יוסי- ויש לעי'**, מה הי' ההיתר להם להגיד לר' יהודה ור' יוסי, הרי לכא' הוי בגדר לשון הרע. וע' **בחפץ חיים** (הל' לה"ר כלל י'), בבאר מים חיים אות ל"א, בהג"ה) שכ' דכוונתם היתה לתועלת, שר' יוסי ור' יהודה יוכיחוהו על להבא, שלא יתנהג כן עם ת"ח אחרים שלא להאמינם על טהרות, שבזה מבזה אותם. וכ' דיותר נכון לומר דכוונתו של כ"א הי' לקנא בשביל בזיון של חבירו הת"ח. ומה שקיבלו ר' יהודה ור' יוסי דבריהם, י"ל דהי' מהמני ל' כדברי ב' עדים.

(ב) **אבל אשת חבר שנשאת לעם הארץ וכו' אין צריכין לקבל דברי חבירות- פרש"י**, אם חזרו תחת יד חבר. וכ' **הלכות** (בהערה) דאם היא עדיין אצל העם הארץ, הרי הם מורגלין אצלו ועושין כמותו, וא"כ בזה ודאי יהיו צריכין קבלה, ורק כשחוזרין אצל החבר שייך לומר דאי"צ קבלה. אבל הרמב"ם פי' דהיינו אפי' כשהם אצל ע"ה דאין צריכין קבלה, וע"ז צ"ל דהיינו רק בימים הראשונים, קודם שהם נעשים מורגלים אצלו, ולפי הרמב"ם אתי שפיר ראית ר"מ כפשוטו,

דאף דישראל החשוד אינו נעשה מומר א"כ עבר ג' פעמים, אבל זהו רק משום דהוחזק בכשרות מצד מעשיו ומצד תולדתו, משא"כ בגר שלא הוחזק מתחלה, אם נעשה חשוד תיכף לאחר שנתגייר, אז יש לו דין מומר מיד, דהא לא הוחזק לעולם בכשרות, וע"כ נעשה מומר בפעם א'. וא"כ, לזה קמ"ל דאעפ"כ, אם קידש בת ישראל קדושיו קדושין, דסד"א דכיון שחזר לסורו מיד לאחר שנתגייר, אגלאי מילתא למפרע דקבלתו לא הי' בה ממש ואינו גר, קמ"ל דקבלתו קבלה.

(ז) **כל כהן שאינו מודה בה, אין לו חלק בכהונה- פרש"י בחולין** (קלב:), דהיינו שאמר בלבו דדברי הבל הן, ולא אמר המקום להקריב קרבנות לפניו, אלא משה בדה דבר זה מלבו. ותמה הריטב"א שם, א"כ מאי אין לו חלק דקתני, הרי הוא חייב מיתה, שהרי כפר בתורת משה. אלא הכי פירושו, שאינו מודה במקצת עבודות, שאומר שאינם צריכות ואינו מעכבות, ואף שאמר משה לעשותם וודאי הם מפי הגבורה, אולם אינם מעכבין העבודה.

(ח) **מקבלין אותו מיד ואח"כ מלמדין אותו- ויש לעי'**, אם עדיין אינו יודע ההלכות, איך מקבלין אותו מיד, ולימא דמלמדין אותו ואז מקבלין אותו. וע' **במנחת בכורים** על התוספתא שם (דמאי ב', ט'), דכ' דכיון דאנו רואין אותו שנוהג בצנעא בתוך ביתו, א"כ יכולין לקבל אותו מיד, דכל מה שהוא מסתפק בה, יבוא וישאול, וא"כ אין מה לחוש.

(ט) **ואם אמר איני מקבל אלא לכנפים מקבלין אותו- הק' המקדש דוד** (מ"ה, ג', ד"ה אמרי' בבכורות), למאי נפק"מ דמקבלין אותו לענין דנאמן על נט"י, הרי אם נגע בטהרות, בלא"ה הם טמאים משום דמחזיקין אותו בחזקת טמא לגבי טהרות, ואם נגע בטהרות הרי שורפין עליו כמו כל נגיעת עם הארץ, ומה שידיו בחזקת טהורים כלפי נט"י אינו מעלה או מוריד, ע"ש מה שצידד ליישב, ואולם מסיק בצ"ע. וע"ע **בעצי אלמוגים** (קס"ג, ד') דג"כ עמד בזה, והוכיח מזה כשי' הרמ"א שם דאסור ליתן לחם לאכול למי שאינו נוטל ידיו,

דמוכח מהמעשה דכשהיא אצל הע"ה,
דנעשית כמותו.

(ג) והיתה קומעת לו תפילין על ידו- ע' בהערות
להגרי"ש שהביא מש"כ תוס' במנחות (לו.)
להביא רא' מכאן לשי' ר' אליהו דצריך אדם
לקשר תפיליו בכל יום (דאפי' להגירסא
דקומעת, היינו דהיתה קשורה לו כעין קמיע,
אבל סכ"ס היתה קושרת). והק' האחרונים,
הא אשה לאו בת חיובא היא, וא"כ מה שייך
לומר שהיא היתה קושרת, ותי' ההגהות
מיימונית (ציצית א', אות ט') דלא היתה
קושרת אלא מסייעת, ולכן ל"ק מה שאשה
היתה עושה כן. אולם העיר הגרי"ש דהא שי'
ר"מ היא דאשה חייבת בתפילין, וא"כ מהו
קושייתם בכלל, והשיב דמ"מ מעשה שהי'
חזא, ולא היתה שי' ר"מ מקובל בישראל,
וא"כ שפיר יש להק' דאם צריך קשירה בכל
יום, מה שייך לאשה לעשותה, הא לאו בת
תפילין היא.